

FOR SJUENDE ÅRET skal ungdom fra hele landet møtes på Det Norske Teatret for å spille og se teater for og med ungdom under den landsdekkende DUS-festivalen fra 11. til 13. mai. Festivalen blir arrangert annethvert år. I år er det 12 grupper som er valgt ut så de kan få vist hva de duger til.

D TWITTER

Dagsform: tenker på at en eller annen plass sitter det en mann og tenker «Men hunden til Tybring-Gjedde hadde jo helt rett».
Per A Eide @eide_per

BRA FOR VERDEN

Vi må forstå hverandres følelser, slik at vi lettere kan bli enige om å se bort ifra dem.

D DEBATTINNSPILL

OLA MAGNUSSEN RYDJE
Kommentator, Dagbladet

Motsetningen mellom å handle etter råd fra hjertet versus hodet, mellom følelser og fornuft, er en falsk dikotomi. Vi er ikke rene fornufts- eller følelsesvesener. Vi er begge deler. Noen mener derfor at vi må lytte mer til hverandres følelser når vi skal ta politiske beslutninger: Folk føler sterkt. Det må gjenspeiles i politikken.

I MORGENBLADET har Sylo Taraku skrevet godt om «Emokratiets æra»: Et samfunn styrt av følelsesutbrudd og stemningsbølger snarere enn rasjonell debatt. Som motgift for det irrasjonelle og impulsive må vi ta hverandres følelser mer på alvor, skriver han. Og vi må appellere til hjertet når vi skal lokke velgere. Det er en god og terapeutisk tekst i en tid preget av splid og populisme. Men ikke fordi konklusjonen som følger av teksten skal være at følelser får en større plass i beslutningstaking. Tvert imot: Vi må forstå hverandres følelser, slik at vi lettere kan bli enige om å se bort ifra dem. Som følgesvenn i politikken er fornuften bedre enn følelsene.

Faktisk bør politikere strekke seg i det lengste for å la fornuften overstyre dem, mener Paul Bloom, psykologiprofessor på Yale og forfatter av den glimrende boka «Against Emphy». En irrasjonell følelse med politiske skadevirkninger er på ingen måte god bare i kraft av å bli følt.

MISFORSTÅ IKKE. Verken Bloom eller jeg er imot følelser. Det kan komme mye bra ut av de fleste av dem. Omsorg og medfølelse gir et varmere samfunn. Sinne og raseri kan rettes mot urett begått mot utsatte grupper.

Flere store politiske personligheter av vår tid vil si seg enig, skriver Bloom. President Obama, mellom droneangrepene, understreket flere ganger viktigheten av empati som hovedingrediens i oppskriften for en bedre verden. Det er viktig, mente han, å se verden gjennom øynene til de sultende barna eller den nylig oppsagte industriarbeideren. Ved å sette oss inn i andres følelser, utvider vi horisonten for hvem vi velger å bry oss om.

Det er en vanlig forståelse av empati, men den er feil. Empati er verken en garanti for gode utfall eller noe du trenger for å begå gode handlinger. Summen av handlinger begått med empati som utgangspunkt eller motiv kan likevel godt være mer elendighet, snarere enn mer godt. Mer om det seinere.

EMPATI KAN DELES i to: emosjonell empati og kognitiv empati.

Den emosjonelle empatien er evnen til å føle det andre føler. Det er øvelsen du gjør når du ser et hjerteskjærende innslag om et mobbeoffer på Dagsrevyen. Du føler guttens smerte som den var din egen. Det er den vi trenger minst av i politikken.

Den kognitive empatien er evnen til å forstå og verdsette andres situasjon uten å måtte føle den selv. Du forstår at det er galt at folk dør på flukt fra krig, men du trenger ikke å se verden fra deres ståsted for å forstå det. Denne typen empati må vi benytte oss av. Men kognitiv empati er heller ikke utelukkende en god kraft. Mobberne trenger for eksempel ikke mangle empati.

Hun kan ha både emosjonell og kognitiv empati. Evnen til å føle det andre føler, eller til å forstå andres følelser, kan være et utmerket verktøy for å ønske ut den mest sadistiske tortur av medelever, like mye som den kan gjøre verden til et bedre sted. Empati kan også være en drivkraft for ondskap, for eksempel når den begrenser seg til å gjelde medlemmer av din egen «rase».

MEN FOR Å hindre eller stoppe mobbing skader ikke empati. Det at du føler mobbeofferets smerte kan få deg til å sette en stopper for mobbingen. Din empati kan være et nyttig søkelys mot de trengende. Ditto med følelser.

Problemet med søkelys er imidlertid at de bare lyser opp det vi peker de mot. Hva vi velger å rette søkelyset mot, hva følelsene forteller oss at vi må bry oss om, er både begrenset og forutinntatt. Bloom beskriver problemet godt: Selv om vi intellektuelt kan forstå at naboens lidelser er like ille som lidelsene til folk i andre land, er det mye lettere å føle empati med dem som er nær oss, like oss, eller med dem som framstår som attraktive og sårbare, enn de som er stygge, skumle og lagt borte.

SE FOR EKSEMPEL for deg at du med sikkerhet vet at barnet ditt kommer til å miste en lillefinger i en ulykke i morgen. Bekymringen vil holde deg våken natta gjennom. Men du vet også at tusenvis av mennesker dør av sult og malaria i mor-

gen. Sistnevnte faktum kommer imidlertid neppe til å stanse deg fra å sove som et barn natta gjennom.

Noen argumenterer for at dette er positivt. Fordi vi har mye bedre forutsetninger for å hjelpe de som er nær oss, kan empatien rette oppmerksomheten dit den kan gjøre nytte for seg. Det argumentet bør ikke overbevise noen. Vi er offer for en rekke bias som alle står i veien for å ta gode avgjørelser basert på kognitiv empati, heller enn emosjonell empati. Vi bør forsøke å overstyre sistnevnte.

EN AV SVAKHETENE nevnte Bloom skriver om handler om vår manglende evne til å føle empati med tallmessig store grupper mennesker. Som påvirkning på følelsene våre slutter tall å ha en innvirkning ganske fort.

Men tall teller. Enhver vil være enig i at det er verre at ti mennesker mister livet, enn ett. Men en rekke studier viser at vi reagerer motsatt. Sannsynligheten for at vi vil donere penger til trengende mennesker minsker hvis vi blir presentert med statistikk om at tusen mennesker sulter, enn hvis vi ser et bilde av ett sultende menneske, noe Effektiv Altruisme-bevegelsen er gode til å minne oss på. Fordi det er viktig for oss å føle som de vi hjelper, heller vi mot å hjelpe få heller enn mange.

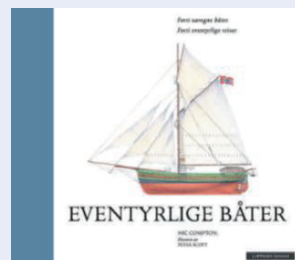
Men heldigvis er vi ikke avhengig av emosjonell empati for å gjøre verden til et bedre sted. Vi trenger heller ikke et større innslag av følelser i politikken for å ta riktige og gode valg. Rasjonell medfølelse og kost-nytte-analyser er langt bedre følgesvenner hvis målet er å gjøre verden til et bedre sted, for flest mulig mennesker.

D WANDRUPS UTVALGTE

FREDRIK WANDRUP
fwa@dagbladet.no

Båtsesongen er her

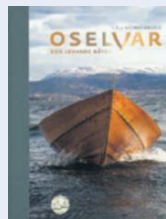
BOK: Båtsesongen nærmer seg med stormskritt. Også på bokfronten fins inspirasjon å hente for den som lengter etter bølgene. **Kjell Magnus Økland** har utgitt et praktverk om båttypen som kalles oselvar, en båttype fra sørvestlandet med flere tusen år gamle tradisjoner som bruksfartøy.

Boka «**Oselvar - den levende båten**» forteller både om de lange tradisjonene tilbake til steinalderen og om moderne bruk av oselvaren til nytte og glede, i krig og fred. Båten brukes både som seilbåt og robåt, til frakt og regatta. Et fantastisk billemateriale og en leksikalsk detaljrikdom gjør denne boka til en reise gjennom historien.

Det samme kan man si om «**Eventyrlige båter**» av **Nic Compton**.

Gjennom 40 illustrasjoner av **Peter Scott** og en fortelling med tilhørende draft knyttet til hver båttype vekkes lengselen etter havet. Her er alt fra **Huckleberry Finns** flåt til **Kon-Tiki**, fra **Casano-vas** gondol til polarskipet **Fram**.

For å si det med **Ibsen**: «Natt og dag, vinter og sommer er den over meg - denne dragende hvemve etter havet.»

D DIKTET

Redigert av: TOM STALSBERG
tst@dagbladet.no

FOTO: TOR ERIK H. MATHIESEN

Halleluja - en bønn
Først tok han Manhatten
så tok mannen hatten
Han hvisket: - Jeg er din,
dernest tok han Berlin

Halleluja - en bønn
fra munkens gode sønn
- Om litt går også jeg,

var ordene til deg
Først tok han Manhatten
så tok mannen hatten
Vi teller det vi fikk
Han tok sin hatt og gikk
tilbake
vi hvisker takk og amen.

SØLVI YTTERSTAD